

RELIGIA

Klasa VII – 15 kwietnia 2020

Zapisz w zeszycie

Katecheza

Temat: Kościół polski w okresie niewoli narodowej.

1. Pomódl się za Ojczyznę słowami modlitwy Piotra Skargi

Modlitwa za Ojczyznę ks. Piotra Skargi.

Boże, Rządco i Panie narodów,
z ręki i karności Twojej racz nas nie wypuszczać,
a za przyczyną Najświętszej Panny, Królowej naszej,
błogosław Ojczyźnie naszej, by Tobie zawsze wierna,
chwałę przynosiła Imieniowi Twemu
a syny swe wiodła ku szczęśliwości.

Wszchemogący wieczny Boże,
spuść nam szeroką i głęboką miłość ku braciom
i najmilszej Matce, Ojczyźnie naszej,
byśmy jej i ludowi Twemu,
swoich pożytków zapomniawszy,
mogli służyć uczciwie.
Ześlij Ducha Świętego na sługi Twoje,
rządy kraju naszego sprawujące,
by wedle woli Twojej ludem sobie powierzonym
mądrze i sprawiedliwie zdołali kierować.
Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen

2. Przeczytaj test z katechizmu na str. 136-138.

3. Przepisz do zeszytu

*Być Polakiem to nie tylko mówić po polsku i mieszkać na terenie Polski.
Każdy z nas jest zobowiązany do odpowiedzialności za nasz naród i Ojczyznę.
Przez 123 lata nie było państwa polskiego, ale istniał naród polski, który walczył
o odzyskanie wolności i tę wolność wywalczył za cenę życia i cierpienia wielu osób.*

4. Przeczytaj tekst i zapisz w zeszycie odpowiedzi na zamieszczone pod tekstem pytania.

Grupa 2

W zniewolonej i pozbawionej swobód politycznych Polsce wielkie znaczenie miał program oświatowo-gospodarczy, program tzw. pracy organicznej. Stanowił on szansę rozwoju cywilizacyjnego oraz skuteczną możliwość obrony narodu przed germanizacją i rusyfikacją. W Wielkopolsce księża propagowali wśród ludu czytelnictwo, zakładano biblioteki parafialne. Księża w Wielkopolsce włączali się aktywnie w działalność Towarzystwa Pomocy Naukowej (instytucja ta powstała w roku 1841). Do 1891 r. Towarzystwo Pomocy Naukowej umożliwiło zdobycie wykształcenia 2 245 stypendystom (młodzieży niezamożnej). Od 1848 r. w Chełmie działało na wzór Wielkopolski Towarzystwo Pomocy Naukowej dla Prus Zachodnich. Biskupie gimnazjum w Pelplinie było ostoją polskości na Pomorzu. Na Górnym Śląsku proboszcz w Piekarach Śląskich, ks. Jan Alojzy Fiecek, był wydawcą i redaktorem jednej z pierwszych gazet w języku polskim w tym regionie – „Tygodnika Katolickiego”. Na Górnym Śląsku również księża katolicycy zakładali ochronki dla dzieci robotników oraz stowarzyszenia młodzieżowe. Od 1844 r. rozwijał się tam ruch abstynencki. Z pionierem tego ruchu w Polsce, ks. Fiekiem, współpracowało liczne grono księży oraz katolików świeckich. Ruch abstynencki w następnych latach przenikał do Wielkopolski oraz do zaboru rosyjskiego.

- Jakie działania podjął Kościół, by zapobiec germanizacji i rusyfikacji Polaków?
- Co Kościół robił dla dzieci i młodzieży?

5. Wysłuchaj teledysku „Polska- mam biało-czerwone serce”

<https://www.youtube.com/watch?v=q0OHnqLG7rE>

6. Wykonane zadanie prześlij do godziny 16:00 dnia 15 kwietnia 2020 na adres: beatamarcinska1@wp.pl lub na Messengera. Wykonaj zdjęcie zeszytu i dołącz je do wiadomości.

7. **Pamiętaj o porannej i wieczornej modlitwie.**

42 Kościół polski w okresie niewoli narodowej

Naród izraelski przeżywał trudny czas niewoli. Jednym z kolejnych władców na terenach zamieszkiwanych przez Żydów został Antioch IV Epifanes, który rozpoczął przymusową hellenizację wszystkich poddanych, chcąc uczynić z nich jeden naród. W świątyni żydowskiej kazał umieścić posąg Zeusa jako największego bóstwa. Zakazał też Żydom wyznawania ich religii. Sprzeciwili się temu bardzo mocno bracia Machabeusze, a wśród nich Matatiasz.

Do miasta Modin przybyli królewscy wysłańcy, którzy zmuszali do odstępstwa przez uczestnictwo w składaniu ofiary. Na to jednak Matatiasz odpowiedział donośnym głosem: „Jeżeli nawet wszystkie narody, które należą do państwa podległego królowi, słuchają go odstąpiwszy od kultu swych ojców i zgodziły się na jego nakazy, to jednak ja, moi synowie i moi krewni będziemy postępować zgodnie z przymierzem, które zawarli nasi ojcowie, (...) i od naszego kultu nie odstąpimy ani w prawo, ani w lewo”.

(1 Mch 2.15.19-22)

U Żydów religia jest bardzo mocno spleciona ze świadomością narodową, dlatego też walcząc o religię tak naprawdę walczyli o swoją niepodległość, o wolność narodową. Powstanie Machabeuszy ostatecznie doprowadziło do odzyskania wolności religijnej. Na nowo poświęcono zbezczeszczone świątynie i przywrócono sprawowanie kultu.

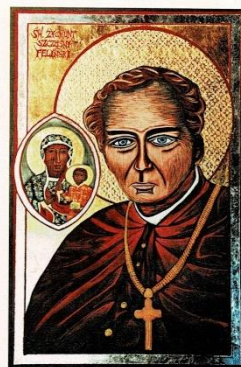
W historii narodu polskiego ma miejsce podobna sytuacja. Polacy również walczyli o swoją wolność podczas niewoli całego narodu. Walka ta łączyła się z walką o wiarę. Były również powstania: listopadowe (1830–1831), krakowskie (1846), styczniowe (1863).

W czasie powstania listopadowego wszyscy biskupi, z wyłączeniem biskupa podlaskiego, którego diecezja najszybciej znalazła się pod okupacją rosyjską, poparli działania powstańcze. Entuzjastycznie był do nich nastawiony zwłaszcza biskup krakowski Karol Skórkowski, który po klęsce powstania został zmuszony do opuszczenia swojej stolicy biskupiej. Przetapiano dzwony kościelne na armaty a bieliznę kościelną oddawano na bandażę. W styczniu 1831 r. biskupi-senatorowie podpisali akt detronizacji Mikołaja I – było to nawiązanie do średniowiecznej

tradycji, pozwalającej na usunięcie tyrana. Niższe duchowieństwo (diecezjalne i zakonne) angażowało się w tworzenie oddziałów patriotycznych, wykorzystując ambonę do propagowania idei powstańczych. Po upadku powstania księża zostali poddani surowym represjom, zlikwidowano również większość klasztorów.

W zniewolonej i pozbawionej swobód politycznych Polsce wielkie znaczenie miał program oświatowo-gospodarczy. Stanowił on szansę rozwoju cywilizacyjnego oraz skuteczną możliwość obrony narodu przed germanizacją i rusyfikacją. W Wielkopolsce księża propagowali wśród ludu czytelnictwo, zakładając biblioteki parafialne, i włączali się aktywnie w działalność Towarzystwa Pomocy Naukowej (instytucja ta powstała w roku 1841). Do 1891 r. Towarzystwo Pomocy Naukowej umożliwiło zdobycie wykształcenia 2 245 stypendystom (młodzieży niezamożnej). Od 1848 r. w Chełmie działało na wzór Wielkopolski Towarzystwo Pomocy Naukowej dla Prus Zachodnich. Biskupie gimnazjum w Pelplinie było ostoją polskości na Pomorzu. Na Górnym Śląsku proboszcz w Piekarach Śląskich, ks. Jan Alojzy Fiecek, był wydawcą i redaktorem jednej z pierwszych gazet w języku polskim w tym regionie – „Tygodnika Katolickiego”. Na Górnym Śląsku zakładano ochronki dla dzieci robotników oraz stowarzyszenia młodzieżowe. Od 1844 r. rozwijał się tam ruch abstynencki, który w następnych latach przenikał do Wielkopolski oraz do zaboru rosyjskiego.

W czasie Wiosny Ludów ujawnił się w Wielkopolsce związek pomiędzy religią katolicką a postawą obronną przed wynarodowieniem. Niemal całe duchowieństwo wielkopolskie, z arcybiskupem Leonem Przyłuskim na czele, opowiedziało się po stronie powstańców. Duchowieństwo poparło również założoną w roku 1848 Ligę Polską. Organizacja ta kładła nacisk na rozwój oświaty i budzenie polskiej świadomości narodowej. Sieć lig parafialnych pokryła Wielkopolskę, przenikając następnie na Śląsk. Powstanie styczniowe z powodu dużego zaangażowania duchownych miało znamiona ruchu religijnego. Arcybiskup warszawski, św. Zygmunt Szczęsny Feliński (niegdyś uczestnik powstania w 1848 r. w Wielkopolsce), chociaż osobiście był przeciwny rozpoczęciu powstania, uważając słusznie, że nie przyniesie spodziewanych efektów, to jednak nie tylko go nie potępił, ale oświadczył carowi, że jako pasterz będzie zawsze ze swoim ludem. Zdecydowana postawa i protest arcybiskupa przeciw straceniu kapelana powstańców, kapucyna

Ikona św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego autorstwa Michała Costika, Leuven, Belgia

o. Agrypina Konarskiego, spowodował wywiezienie Felińskiego w głąb Rosji, gdzie przebywał przez 20 lat. Po upadku powstania styczniowego Kościół katolicki zapłacił ogromną cenę za wspierania działań niepodległościowych: zlikwidowano niemal wszystkie klasztory, skasowano diecezję podlaską, zamknięto wiele kościołów katolickich, zamieniając je na cerkwie prawosławne.

? Zastanów się

Być Polakiem znaczy...
Mówić po polsku znaczy...
Warto dla Ojczyzny...
Obrona Ojczyzny to zadanie...
Podczas wojny (niewoli) Polak...

WIEM, ŻE

do mnie należy
troska o dobre
imię Polski

! Zapamiętaj

Na skutek trzech rozbiorów Polska znika z map świata. Od roku 1795 rozpoczyna się trwająca 123 lata niewola narodowa. Polacy znaleźli się pod panowaniem trzech państw: Rosji, Prus i Austrii. Zmagali się z różnymi problemami na terenach poszczególnych zaborów, między innymi zwalczano świadomość narodową, język, kulturę oraz wiarę katolicką. W zmaganiach i walkach o niepodległość Polacy walczyli: bronią – jak w przypadku powstań, orężem słowa – pisarze, poeci i twórcy, walczyli także orężem wiary. Obok języka polskiego wiara katolicka była najważniejszym elementem i znakiem tożsamości narodowej.

✓ Zadanie

1. Przygotuj w zeszycie krótkie CV jednej z wybranych postaci: bł. O. Honorat Koźmiński, św. Zygmunt Szczęsny Feliński, św. Rafał Kalinowski, bł. Edmund Bojanowski, św. Józef Sebastian Pelczar, św. Józef Bilczewski, św. Urszula Ledóchowska.
2. Napisz, jaka jest twoja rola w trosce o dobre imię Polski.

